

**Foreløbig vejledning om reglerne om
internationale naturbeskyttelsesområder i
naturbeskyttelseslovens § 19 b og § 19 f**

December 2005

1. Indledning

Den 1. oktober 2004 trådte en større ændring af naturbeskyttelsesloven¹ i kraft, herunder regler der supplerer den danske gennemførelse af fuglebeskyttelsesdirektivet og habitatdirektivet².

Der blev dermed bl.a. indføjet et nyt kapitel 2 a om internationale naturbeskyttelsesområder. Det er i dag de områder, som er udpeget som hhv. fuglebeskyttelsesområder, habitatområder og Ramsarområder (for nærmere oplysninger om direktiverne, områderne og administration kan henvises til www.skovognatur.dk).

De nye regler i kapitel 2 a indeholder:

- bestemmelser om amtsrådenes forpligtelse til at gennemføre de Natura 2000-planer, som skal udarbejdes efter miljømålsloven³ (§ 19 a og §§ 19 c-19 e),
- en anmeldelsesordning for visse aktiviteter i områderne (§ 19 b),
- bestemmelser om amtsrådenes pligt til at pålægge nødvendige driftsændringer eller andre foranstaltninger, hvis det ikke kan afvente vedtagelse og realisering af en Natura 2000-plan (§ 19 f) og
- bestemmelser om erstatning for og tilskud til gennemførelse af foranstaltninger (§§ 19 g-19 h).

Denne vejledning har specielt til formål at vejlede om administrationen af § 19 b og § 19 f.

Vejledningen er foreløbig, fordi der ikke er taget højde for de ændringer, der måtte følge af udmøntning af kommunalreformen.

Der forventes efterfølgende udarbejdet supplerende vejledning om de øvrige bestemmelser i kapitel 2 a i forbindelse med gennemførelse af Natura 2000-planlægningen efter miljømålsloven.

Der er med vedtagelsen af en ny skovlov vedtaget tilsvarende bestemmelser om internationale naturbeskyttelsesområder i fredskov. Der er udarbejdet særskilte vejledninger til brug for Skov- og Naturstyrelsens administration heraf (se www.skovognatur.dk).

---

¹ Jf. lovbekendtgørelse nr. 884 af 18. august 2004 om naturbeskyttelse

² Hhv. Rådets direktiv 79/409/EØF om beskyttelse af vilde fugle og deres levesteder og Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper og vilde dyr og planter og deres levesteder

³ Lov nr. 1150 af 17. december 2003.

Desuden er der med lov om drift af landbrugsjorder indført regler om drift af naturarealer på landbrugsjord, som bl.a. rummer mulighed for at anmelde tilplantning af landbrugsjord med skov m.v., og hvor amtsrådet også er myndighed. Udover at henvise til disse regler (www.plantedirektoratet.dk) vil denne vejledning kort beskrive visse sammenhænge mellem de 2 regelsæt.

1.2 Baggrund for bestemmelserne

Fuglebeskyttelsesdirektivet fra 1979 og habitatdirektivet fra 1992 indeholder fælles EU-regler for naturbeskyttelse. Direktiverne pålægger bl.a. medlemslandene at udpege og beskytte særlige områder for bestemte arter og naturtyper, hhv. fuglebeskyttelses- og habitatområder (samlet betegnet som Natura 2000-områder).

Habitatdirektivet indeholder fælles regler om beskyttelse af de 2 typer områder (artikel 6, stk. 2-4). Efter direktivets artikel 6, stk. 2, skal medlemslandene træffe de nødvendige foranstaltninger for at undgå forringelse af naturtyper og levesteder for arter samt betydelige forstyrrelser af arter, om nødvendigt også over for igangværende aktiviteter. Endvidere skal myndighederne efter artikel 6, stk. 3, vurdere alle planer eller projekter, der kan påvirke bevaringsmål-sætningen for et område, for deres virkninger på området. Myndighederne må ikke give deres tilslutning til planen eller projektet, før der er opnået vished for, at områdernes integritet ikke skades.

Bestemmelserne om konsekvensvurdering er i vidt omfang gennemført ved bekendtgørelse nr. 477 af 7. juni 2003 med senere ændringer om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder. Planer og projekter kræver i Danmark i langt de fleste tilfælde en forudgående planlægning, tilladelse el. lign., og langt de fleste er omfattet af reglerne i bekendtgørelsen.

En række aktiviteter i det åbne land, som kan betragtes som projekter i habitatdirektivets forstand, har imidlertid hidtil kunnet gennemføres uden forudgående forelæggelse for myndighederne. Disse aktiviteter er hidtil ikke som forudsat i habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, vurderet for deres virkning på det internationale naturbeskyttelsesområde, før de kunne igangsættes.

Med anmeldelsesordningen i naturbeskyttelseslovens § 19 b har amtsrådet nu mulighed for at vurdere en række nærmere beskrevne aktiviteter virkning på et internationalt naturbeskyttelsesområde, før de sættes i gang. Formålet er, at der hermed kan tages stilling til, om en påvirkning kan udelukkes eller om påvirkningen er uden betydning for det udpegede område, og

aktiviteten derfor kan gennemføres, eller om der er behov for at begrænse eller stoppe aktiviteten af hensyn til arter og naturtyper, som området er udpeget for at beskytte.

4

Hvad angår indgreb over for eksisterende lovlige aktiviteter, der måtte forringe eller forstyrre i de internationale naturbeskyttelsesområder, har myndighederne hidtil haft en ret til at gribe ind i særlige tilfælde med fredninger, reservatbestemmelser el.lign., men der har ikke været fastsat en generel pligt hertil.

Med § 19 f er der indført en pligt for amtsrådet til i særlige tilfælde at gribe ind over for aktiviteter, der medfører akutte forringelser eller forstyrrelser for naturtyper eller arter i områderne, hvis disse har en karakter, så indgreb ikke kan afvente en Natura 2000-plan. Natura 2000-planen, der udarbejdes og vedtages efter reglerne i miljømålsloven, opstiller konkrete bevaringsmål for området og fastlægger den nødvendige indsats af hensyn til arter og naturtyper.

Pligten i § 19 f gælder frem til der foreligger en vedtaget Natura 2000-plan i 2009. Derefter finder bestemmelserne i §§ 19 d-19 e om indgreb på grundlag af planens indsatsprogram eller bevaringsmålsætninger anvendelse.

1.3 Vejledningens opbygning – en læsevejledning

Vejledningens kapitel 2 omhandler de nye regler om anmeldelsesordning for visse aktiviteter (§ 19 b). Kapitlet gennemgår proceduren for behandling af anmeldelser. I kapitlet gennemgås de enkelte anmeldelsespligtige aktiviteter, hvor afgrænsning til eksisterende regler præciseres, og der gives konkrete eksempler på, i hvilke tilfælde hensynet til de internationale naturbeskyttelsesområder kan være relevant.

Kapitel 3 omhandler de nye regler om pligt til at pålægge grundejere driftsændringer eller foranstaltninger af hensyn til arter og naturtyper i de internationale naturbeskyttelsesområder. Formålet er også her at præcisere bestemmelsens anvendelsesområde.

I bilag 1-3 er bestemmelserne gengivet i deres fulde ordlyd.

2. Anmeldelsesordningen (§ 19 b)

5

2.1. Myndigheder

Amtsrådet er myndighed.

Skovbevoksede arealer i fredskov er omfattet af en særskilt anmeldelsesordning efter skovloven og skal ikke anmeldes til amtsrådet, men til Skov- og Naturstyrelsen (det lokale landsdelscenter - se www.skovognatur.dk).

2.2 Hvad skal anmeldes?

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens bilag 2, hvilke aktiviteter der skal anmeldes. Bilaget er gengivet i bilag 2 til denne vejledning. Det er kun aktiviteter, der fremgår af listen, som skal anmeldes.

Der er tale om aktiviteter, der ellers kan igangsættes uden nogen former for myndighedsbehandling eller tilladelser, og som der ikke gælder særlige, konkrete restriktioner i form af fredninger el.lign. for. Pligten til anmeldelse gælder uafhængigt af, om der måtte være indgået aftaler om særligt drift på arealerne, f.eks. MVJ eller lignende (se bilag 4).

Kun aktiviteter i de internationale naturbeskyttelsesområder skal anmeldes. Ordningen omfatter altså ikke aktiviteter uden for de udpegede områder.

Fra 2009 kan aktiviteter uden for områderne og aktiviteter, der ikke er nævnt i bilaget blive omfattet af retningslinjer i Natura 2000-planen, jf. naturbeskyttelseslovens §§ 19 c-19 d. Tilsvarende kan sådanne aktiviteter blive omfattet af reglerne om i særlige tilfælde at gribe ind over for aktiviteter, der måtte forringe eller forstyrre beskyttede arter eller naturtyper, jf. §§ 19 e-19 f, men skal altså ikke anmeldes efter § 19 b.

Kræver en aktivitet dispensation el.lign. fra naturbeskyttelses-, plan- eller miljølovgivningen, eller hvis konsekvenserne af aktiviteten er vurderet eller skal vurderes efter denne lovgivning, skal den ikke anmeldes, jf. § 19 b, stk. 3. Tilsvarende gælder, hvis der med en afgørelse efter § 19 f er gjort op med aktiviteten på et konkret areal.

Eksempelvis skal der ved ønske om opdyrkning af et vedvarende græsareal i et fuglebeskyttelsesområde, der samtidig er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, på normal vis søges om dispensation. Hensynet til de internationale naturbeskyttelsesområder skal i givet fald varetages på grundlag af de særlige retningslinjer for administration af de internationale naturbe-

skyttelsesområder⁴. En sådan ansøgning skal ikke samtidig behandles som en anmeldelse efter § 19 b. 6

Desuden gælder, at der i de kommende Natura 2000-planer i de enkelte områder eller i delområder samlet kan gøres op med de aktiviteter, der fremgår af lovens bilag 2. Bliver der eksPLICIT i Natura 2000-planen gennemført en vurdering af den enkelte aktivitet og fastlagt rammer for udøvelse af denne aktivitet i området, kan anmeldelsesordningen helt eller delvis blive overflødig⁵.

Selvom det synes hensigtsmæssigt at gøre op med anmeldelsesordningen i forbindelse med Natura 2000-planlægningen, er der ikke et krav herom i miljømålsloven. I det omfang, der ikke direkte er gjort op med de pågældende aktiviteter, består anmeldelsespligten efter § 19 b.

2.3 De enkelte anmeldelsespligtige aktiviteter - afgrænsning til anden lovgivning og eksempler på betydning for arter og naturtyper

Her beskrives, hvilke internationale naturbeskyttelsesinteresser der er grunden til at de enkelte aktiviteter er medtaget i naturbeskyttelseslovens bilag 2. Desuden redegøres der for forholdet til anden lovgivning for nærmere at afklare, i hvilke tilfælde en aktivitet på bilag 2 måtte være undtaget fra pligten til anmeldelse.

Pligten til at anmelde en aktivitet er uafhængig af, om der måtte være indgået en aftale om fremtidig drift, medmindre der i forbindelse med Natura 2000-planen direkte er truffet beslutning om, at der er gjort op med den pågældende aktivitet. Afgørende for, om en aktivitet er anmeldelsespligtig er, om den står på lovens bilag 2. Der er ingen undtagelser fra denne pligt og altså heller ikke en undtagelsesbestemmelse med opdyrkningsret indenfor 1 år fra udløb af aftaler m.v. som det kendes fra MVJ-reglerne.

Gennemgangen i vejledningen sker med det forbehold, at det er amtsrådene og Naturklagenævnet som klagemyndighed efter naturbeskyttelsesloven, der gennem praksis fastlægger retstilstanden.

---

⁴ Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 477 af 7. juni 2003 med senere ændringer om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder

⁵ For visse aktiviteter kan det allerede nu overvejes at indgå aftaler eller træffe konkret afgørelse om beskyttelse, hvis kendte forekomster af helt særlige naturtyper ikke i forvejen er beskyttet af konkrete arealfredninger el.lign. Det er f.eks. tilfældet med indlandssaltengene, der på nationalt plan omfatter i alt 17 ha, og hvor alle aktiviteter, der kan påvirke, må forventes at udløse behov for aftale eller indgreb.

Der henvises undervejs i teksten til nummerkoder på en række naturtyper. Der kan hentes yderligere information herom på Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside <http://www.skovognatur.dk>.

De enkelte aktiviteter

2.3.1 Tilplantning med juletræer og skov, flerårige energiafgrøder, levende hegn og lignende i fuglebeskyttelsesområder

Tilplantning kan forringe fuglebeskyttelsesområder, der f.eks. er udpeget fordi der er rastende gæs, svaner og i et vist omfang vadefugle som stor regnspove og højle. Disse arter kræver "frit udsyn", hvilket kan forhindres ved tilplantning med buske eller træer.

Efter landbrugslovgivningen kan der uden forudgående tilladelse plantes juletræer, flerårige energiafgrøder, levende hegn, vildtremiser o.lign. på landbrugsjord. Tilsvarende gælder efter skovloven, at ikke-skovbevoksede arealer i fredskov normalt uden videre kan tilplantes, f.eks. hvis de hidtil har været afgræsset. Disse aktiviteter er derfor blevet omfattet af anmeldelsesordningen efter naturbeskyttelsesloven.

Langt de fleste fuglebeskyttelsesområder er i regionplanerne udpeget som områder, hvor skovrejsning er uønsket (negativområder). Skovtilplantning i negativområder kan kun ske efter anmeldelse til amtsrådet, jf. § 9 i Fødevarer- Landbrug og Fiskeriministeriets bekendtgørelse nr. 892 af 26. august 2004 om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur. Sådanne ansøgninger skal også betragtes og vurderes som en anmeldelse efter naturbeskyttelseslovens § 19 b. Tilsvarende gælder anmeldelse af udlæg til anden natur end skov i det omfang, det omfatter aktiv tilplantning med vegetation, jf. § 12 i bkg. 892.

Hvis et fuglebeskyttelsesområde ikke er udpeget som negativområde, kan en lodsejer plante skov efter anmeldelse til amtsrådet, hvis amtsrådet efter 4 uger ikke har afvist dette, jf. § 8 i ovennævnte bekendtgørelse. En sådan anmeldelse skal også behandles efter reglerne i naturbeskyttelseslovens § 19 b. I begge tilfælde er amtsrådet myndighed, og der er i ovennævnte § 8 en direkte henvisning til naturbeskyttelsesloven.

(Om skovfyr på klitter, se pkt. 7).

2.3.2 Rydning af løvskov samt træartsskifte og plantning i løvskov, der ikke er fredskov

Langt den overvejende del af skovarealet i de internationale naturbeskyttelsesområder er omfattet af skovlovens regler.

Der kan imidlertid være skovarealer, som ikke er fredskov, og som kan rumme skovnaturtyper eller levesteder for arter, som området er udpeget for at beskytte. Rydning, træartsskifte og plantning kan finde sted uden tilladelse efter skovloven og kan true disse arter eller naturtyper. Disse aktiviteter er derfor omfattet af anmeldelsesordningen efter naturbeskyttelsesloven.

Der findes ikke i skovloven eller naturbeskyttelsesloven en entydig definition på skov, og det kommer derfor an på en konkret vurdering, hvad der kan karakteriseres som skov. Det vil typisk være lunde eller små plantninger, mens f.eks. læhegn normalt ikke kan karakteriseres som skov.

Ved anmeldelse vedrørende skov kan amtsrådet søge råd om vurderingen hos det lokale landsdelscenter under Skov- og Naturstyrelsen (se www.skovognatur.dk).

2.3.3 Ændring i tilstanden af søer, heder, moser og lignende, strandenge, strandsumpe, ferske enge og overdrev, der ikke opfylder størrelseskravet i naturbeskyttelseslovens § 3

Habitatdirektivet rummer ikke noget mindstekrav for beskyttede naturtyper og levesteder for arter. Naturbeskyttelseslovens § 3 indeholder et forbud mod at ændre tilstanden af en række naturtyper over en vis størrelse. Naturtyper uden for fredskov under denne størrelse kan frit opdyrkes, drænes eller på anden måde afvikles.

Det kan ikke udelukkes, at § 3-naturtyper, som er for små til at være omfattet af § 3-beskyttelsen, indeholder arter, f.eks. stor vandsalamander, eller naturtyper, f.eks. heder eller strandenge, som skal beskyttes efter direktivet. Som supplement til den generelle beskyttelse i de internationale naturbeskyttelsesområder, er ændring af tilstanden for disse naturtyper under størrelseskravet i naturbeskyttelseslovens § 3 derfor omfattet af anmeldelsesordningen.

Som det gælder for § 3-naturtyper betragtes fortsættelse af den hidtidige drift normalt ikke som ændringer i tilstanden og vil derfor ikke være anmeldelsespligtige. Desuden er naturtyper, der ikke falder under § 3-definitionen (f.eks. regnvandsbassiner) ikke omfattet af anmeldelsesordningen.

For vedvarende græsarealer (herunder enge og overdrev under § 3-størrelse) henvises til punkt 2.3.5.

2.3.4 Ændring i tilstanden af indlandssaltenge, kilder og væld samt vandløb, der ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3

Indlandssaltenge er en sjælden naturtype, der ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Ændring af tilstanden af indlandssaltenge er derfor uanset størrelse omfattet af anmeldelsesordningen.

Vandløb, som er udpeget af miljøministeren, er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Ændringer i tilstanden af § 3-vandløb er ikke omfattet af anmeldelsesordningen, da det kræver dispensation efter naturbeskyttelsesloven (se afsnit 2.3), jf. også de særlige retningslinjer i bekendtgørelse om internationale naturbeskyttelsesområder (jf. note 4).

Ændring af vandløb, kilder og væld, der ikke er udpeget som § 3-vandløb, men som udspringer i eller løber gennem § 3-naturtyper (enge, moser el.lign.) vil kunne ændre tilstanden af disse naturtyper og vil derfor i mange tilfælde forudsætte en dispensation ud fra hensynet til disse naturtyper. Ændring af vandløb, der ikke er udpeget som § 3-vandløb, vil desuden ofte kræve tilladelse efter vandløbsloven eller okkerloven. Sådanne ændringer vil derfor ikke være omfattet af anmeldelsesordningen.

Tilsvarende må regelmæssig vedligeholdelse af vandløb (grødeskæring og oprensning m.v.) normalt anses for ikke at ville ændre tilstanden, og vil derfor ikke være anmeldelsespligtig.

Efter vandløbslovens almindelige regler må grundejere frit dræne og udgrøfte med afløb til bestående vandløb. I de situationer, hvor f.eks. den almindelige dræningsret kan ændre tilstanden af vandløb, kilder eller væld, vil aktiviteten være omfattet af kravet om anmeldelse. Det kunne f.eks. være tilfældet, hvor der er risiko for okkerforurening uden for de okkerpotentielle områder, hvor kilder eller væld vil kunne blive tørlagt, eller et åbent vandløb ("grøft") med vandløbsnaturtype påtænkes tørlagt.

Ændring af den aktuelle tilstand i private vandløb som f.eks. oprensning efter en langvarig periode uden vedligeholdelse vil være omfattet af kravet om anmeldelse, da det vil medføre ændringer i tilstanden.

For oprensning af vandløb i fredskov kan tillige henvises til skovlovens pligt til at anmelde ændringer i afvandingsforholdene. Også oprensning efter lang tid uden vedligeholdelse kan medføre ændringer i tilstanden og vil være omfattet af anmeldelsespligten.

Det bemærkes, at anmeldelsespligten også gælder for offentlige vandløb, der ikke er § 3-vandløb.

2.3.5 Opdyrkning af vedvarende græsarealer i fuglebeskyttelsesområder

Vedvarende græsarealer i de internationale naturbeskyttelsesområder vil ofte være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (strandenge, ferske enge eller overdrev).

Der kan dog være græsarealer, som ikke er omfattet af § 3, uanset at de kan have betydning for forekomst af fuglearter, som fuglebeskyttelsesområderne er udpeget for at beskytte, især fouragerende gæs og stor regnspeve eller ynglefugle som hedehøg eller engsnarre.

Vedvarende græsarealer skal forstås som vedvarende græsarealer i landbrugsmæssig forstand (græs og grøntfoder, herunder kløver), som typisk under normale omstændigheder opdyrkes hvert 5. år. Opdyrkning, herunder omlæg til kornafgrøder, af sådanne arealer vil være omfattet af anmeldelsesordningen. Det gælder, hvis græsarealet er udlagt på baggrund af MVJ-tilskud, eller arealet er udlagt til natur efter lov om drift af landbrugsjorder, og har været benyttet til afgræsning. Vedr. forholdet til MVJ-aftaler kan i øvrigt henvises til vejledningens bilag

2.3.6 Opdyrkning, tilplantning og sandflugtsdæmpning på klitter

Tilstanden af klitfredede arealer må ikke ændres, jf. naturbeskyttelseslovens § 8. Det betyder bl.a., at klitfredede arealer ikke må dyrkes eller tilplantes uden tilladelse fra Skov- og Naturstyrelsen. Der er dog undtagelser fra denne regel, bl.a. landbrugsmæssig drift af arealer bortset fra tilplantning, der hidtil har været udnyttet lovligt hertil. I de tilfælde, hvor sådanne aktiviteter ikke kræver dispensation, vil de være omfattet af anmeldelsesordningen.

Der kan være klitarealer, som ikke er klitfredede, men rummer habitatnaturtyper eller levesteder for arter, f.eks. indlandsklitter. Opdyrkning eller tilplantning kræver forudgående anmeldelse, medmindre de er omfattet af konkrete fredningsbestemmelser eller af naturbeskyttelseslovens § 3, og dermed af den grund kan kræve forudgående dispensation.

Behovet for sandflugtsdæmpning på klitfredede arealer, vurderes hvert år af Skov- og Naturstyrelsen ved det lokale statsskovdistrikt. Skovdistriktet skal i sin administration af pligten til sandflugtsdæmpning tage hensyn til de internationale naturbeskyttelsesinteresser, jf. naturbeskyttelseslovens § 53, stk. 4. Større aktiviteter til bekæmpelse af sandflugt, der rækker ud over sædvanlige dæmpningsaktiviteter, kræver egentlig dispensation, jf. § 65. I begge tilfælde sker der altså en forudgående vurdering, hvorfor sandflugtsdæmpning i medfør af naturbeskyttelseslovens § 53 på klitfredede arealer ikke er omfattet af anmeldelsesordningen.

Sandflugtsdæmpning på ikke-klitfredede arealer er omfattet af anmeldelsesordningen, medmindre de kræver tilladelse efter § 3.

11

2.3.7 Rydning af krat af havtorn, gråris og enebær samt skov af skovfyr på klitter

Rydning af sammenhængende vedvegetation på klitfredede arealer kan kræve dispensation efter klitfredningsbestemmelserne, hvis det f.eks. indebærer gravearbejder eller terrænændringer, eller der er tale om beplantning, der tjener sandflugtens dæmpning, og vil i disse tilfælde ikke kræve anmeldelse.

Hvis dispensation ikke kræves, er den nævnte rydning ligesom rydning på ikke-klitfredede arealer omfattet af anmeldelsesordningen, da det kan påvirke de særlige klitnaturtyper med vegetation af havtorn, gråris og enebær samt skovbevokset klit (naturtyperne 2160, 2170, 2250 og 2180).

Rydning af løvskov er omfattet af punkt nr. 2.3.2 (se ovenfor). Det gælder også på klitter, og derfor er alene skovfyr som eneste hjemmehørende nåletræsart medtaget. Er de pågældende skovbevoksede klitområder fredskovspligtige, vil rydning være omfattet af skovlovens regler om anmeldelsesordning.

Se i øvrigt ovenfor om undtagelser fra klitfredningsbestemmelsen.

2.3.8 Rydning af krat af enebær på overdrev, der ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3

Enebærkrat på overdrev kan være naturtype 5130, som kan falde uden for definitionen af overdrev i naturbeskyttelseslovens § 3, f.eks. p.g.a. omfanget af krattet (tilgroning). Rydning af sådanne enebærkrat på overdrev kan ske uden tilladelse og er derfor omfattet af anmeldelsesordningen.

2.3.9 Væsentlig ændring inden for kort tid i græsningsintensitet, herunder ophør med græsning eller høslet

Mange naturtyper og levesteder for arter er afhængige af græsning, og mange af de udpegede områder rummer da også græsningsarealer. Skift i græsningsintensiteten kan være af stor betydning for arterne og naturtyperne.

En gradvis ændring (stigning eller afvikling) af græsningen, som ikke kan give anledning til væsentlige ændringer af naturtyper eller levesteder, vil som udgangspunkt ikke være omfattet af anmeldelsesordningen. En sådan gradvis udvikling, som på længere sigt kan være til skade

for arter og naturtyper, vil normalt skulle håndteres med Natura 2000-planlægningen og realisering heraf.

12

Det bemærkes dog, at en forøgelse af græsningsintensitet eller ændret græsning på § 3-områder som udgangspunkt kan være omfattet af kravet om dispensation, hvis det kan ændre tilstanden (områdets bæreevne).

Væsentlige skift i græsningsintensitet på andre arealer i de internationale naturbeskyttelsesområder kan imidlertid være omfattet af anmeldelsesordningen. Det gælder også ubevoksede arealer i fredskov.

Der kan f.eks. være tilfælde, hvor en væsentlig øgning af græsningstryk og/eller græsnings-sæson fra et år til det følgende påtænkes på et ekstensivt græsset overdrev, så det vil medføre risiko for akut overgræsning med negative konsekvenser for overdrevets struktur, f.eks. forekomst af orkideer, eller en tilsvarende situation på et engareal med ynglefugle, hvor nedtrampning af reder som følge af et øget antal kreaturer kan blive et akut problem.

Også ophør af græsning kan udløse krav om anmeldelse. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor ophør af græsning fra det ene år til det andet kan risikere inden for kort tid at ville gøre et engareal uegnet som yngleområde for beskyttede arter, f.eks. hedepletvinge eller fugle.

Amtsrådets vurdering af, om en anmeldt ændring i græsningsintensiteten er en væsentlig ændring i græsningsintensitet, vil bero på en konkret vurdering i lyset af de arter og naturtyper, der skal beskyttes. Det forudsættes her, at lodsejeren i tvivlstilfælde spørger amtsrådet.

Det bemærkes, at væsentlige ændringer i græsningsintensiteten i forbindelse med indgåelse og udløb af MVJ-aftaler eller ved genopdyrkning af arealer, der er anmeldt efter reglerne i lov om drift af landbrugjorder, er omfattet af anmeldelsesordningen. Anmeldelsespligten er således uafhængig af aftaler og anmeldelser efter anden lovgivning.

2.3.10 Væsentlig ændring i anvendelsen af husdyrgødning, herunder ændret gødskning fra handelsgødning til husdyrgødning

Efter de almindelige regler om landbrugsdrift kan landbrugsområder som hovedregel uden tilladelse tilføres næringsstoffer til et vist niveau om året. Undtaget er dog bl.a. § 3-områder, hvor gødskning udover "hidtidigt omfang" normalt vil kræve dispensation, f.eks. i tilfælde, hvor gødskning har ligget på et niveau lavere end det fastlagte. De generelle regler stiller ikke krav til, i hvilken form gødningen tilføres.

Væsentlig ændring i anvendelse af husdyrgødning kan have væsentlig betydning for næringsfattige naturtyper eller levesteder, da husdyrgødning til forskel fra handelsgødning kan medføre drift af f.eks. ammoniak til sådanne naturtyper eller levesteder. Desuden kan anvendelse af husdyrgødning medføre en øget risiko for udvaskning til akvatiske miljøer.

Væsentlig ændring i anvendelsen af husdyrgødning (eksempelvis fra handelsgødning til husdyrgødning eller fra fast gødning til gylle) er omfattet af anmeldelsesordningen.

Det bemærkes, at en direkte påvirkning af nærliggende § 3-områder kan være omfattet af forbuddet i naturbeskyttelseslovens § 3, ligesom tilledning af gylle til vandløb og søer er omfattet af forbuddet i miljøbeskyttelseslovens § 27. I disse tilfælde forudsætter ændringen i gødningsanvendelsen tilladelse, og er derfor ikke omfattet af anmeldelsesordningen. Det samme kan gælde ændringer i gødningsanvendelsen, der vurderes i forbindelse med VVM-sager om husdyrbrug.

Amtsrådets vurdering af, om der er tale om en væsentlig ændring i anvendelsen af husdyrgødning, vil bero på en konkret vurdering i lyset af de arter og naturtyper, der skal beskyttes. Det forudsættes her, at lodsejeren i tvivlstilfælde spørger amtsrådet. Genoptages anvendelse af handelsgødning kræver det ikke anmeldelse.

Det bemærkes, at væsentlige ændringer i anvendelsen af husdyrgødning i forbindelse med MVJ-aftaler også må betragtes som omfattet af anmeldelsesordningen, f.eks. i tilfælde hvor udløb af en MVJ-aftale kan medføre ændring fra ingen gødskning til i princippet maksimal gødskning, og hvor der påtænkes brug af husdyrgødning. Tilsvarende gælder for væsentlige ændringer i anvendelsen af husdyrgødning ved geninddragelse af arealer til produktion, f.eks. brakarealer eller arealer, der har været udlagt som natur efter lov om drift af landbrugsjorder.

2.3.11 Etablering af anlæg, der er nødvendige for erhvervet, herunder veje

Anlæg i det åbne land kræver som hovedregel tilladelse efter planloven. Der er imidlertid en række undtagelser, f.eks. kan bygninger, veje o.lign., der er nødvendige for landbrugserhvervet, kan etableres uden forudgående tilladelse, jf. planlovens § 36. Disse anlæg er omfattet af anmeldelsesordningen.

Specielt for vejene gælder, at der skal være tale om mere permanente veje, og altså ikke f.eks. sprøjtespor, kørespor eller lignende.

2.3.12 Etablering af ikke-godkendelsespligtige virksomheder i områderne, der kan medføre betydelige forstyrrelser (eksempelvis støj)

14

Etablering af virksomheder i det åbne land vil i mange tilfælde kræve en tilladelse efter planloven (ændret anvendelse). Der er dog en række muligheder for uden tilladelse at tage eksisterende landbrugsbygninger i brug til forskellige typer virksomhed, jf. planlovens § 37.

I de tilfælde, hvor der er tale om virksomheder, der kan medføre betydelige forstyrrelser i form af støj, er de omfattet af anmeldelsesordningen. Det gælder dog kun i de tilfælde, hvor etablering af sådanne virksomheder ikke kræver godkendelse efter miljøbeskyttelsesloven. Støjende virksomhed er ikke det eneste eksempel på virksomhed, der kan medføre betydelige forstyrrelser. Et andet eksempel kunne være væsentlig lokal øgning i trafikmængde som følge af etablering af en virksomhed.

2.4 Proceduren for amtsrådets behandling af en anmeldelse

Pligten til at anmelde aktiviteter ligger hos lodsejeren/brugeren. Aktiviteten skal anmeldes, før den igangsættes. Anmeldelse skal ske skriftligt til amtsrådet, jf. § 19 b, stk. 1.

Medmindre amtsrådet har truffet afgørelse om at den anmeldte aktivitet skal vurderes nærmere, kan anmelderen 4 uger efter, at amtsrådet har modtaget anmeldelsen, igangsætte den anmeldte aktivitet. Amtsrådet kan tilkendegive, at man ikke agter at træffe afgørelse, jf. § 19 b, stk. 4. 4 ugers fristen gælder fra det tidspunkt, hvor anmeldelsen er modtaget i amtsrådet.

Amtsrådet kan også træffe afgørelse om at ville foretage en nærmere vurdering af, om aktiviteten kan påvirke arter eller naturtyper (se afsnit 2.5 om vurdering). En sådan afgørelse gælder efter loven højst i 6 måneder, men kan forlænges, jf. § 19 b, stk. 4. Forlængelse kan være begrundet f.eks. i behovet for yderligere tid til at indgå en aftale eller udforme en afgørelse efter § 19 f eller efter 2009 til at foretage en revision af Natura 2000-planen.

Amtsrådets afgørelse om at ville vurdere aktiviteten nærmere kan påklages til Naturklagenævnet (se afsnit 2.8 om klage). Det bemærkes, at i tilfælde af klage gælder "vurderingsperioden" på de 6 måneder fra den dato, hvor Naturklagenævnets afgørelse foreligger.

Vurderer amtsrådet, at den anmeldte aktivitet kan skade arter eller naturtyper i området og anmelderen fastholder at ville igangsætte den anmeldte aktivitet, skal amtsrådet tage skridt til at begrænse eller forhindre aktiviteten, eller at sikre fortsættelse af den hidtidige drift. Dette kan ske gennem aftale eller afgørelse efter § 19 f (se kapitel 3).

2.5 Skema til anmeldelse af aktiviteter

Skov- og Naturstyrelsen har udarbejdet et skema med tilhørende vejledning som hjælp til anmeldelse til amtsrådet. Skemaet er optrykt som bilag 4 og kan findes på styrelsens hjemmeside (www.skovognatur.dk) eller amternes miljøportal (www.miljoportal.dk) og desuden rekvireres ved henvendelse til styrelsen. Det bemærkes, at der ikke er krav om, at anmeldelse skal ske på dette skema, blot skal anmeldelsen ske skriftligt.

Der er i efteråret 2004 udsendt en folder med orientering om ordningen til de ca. 80.000 husstande, der modtager Landbrugsbladet. Flere amtsråd har med udgangspunkt i skemaet fulgt op med direkte orientering af alle lodsejere, der har arealer i internationale naturbeskyttelsesområder.

2.6 Amtsrådets vurdering af anmeldelsen

Amtsrådet skal indledningsvis vurdere, om den anmeldte aktivitet er omfattet af anmeldelsesordningen, jf. bl.a. ovenfor under afsnit 2.2. Hvis anmeldelsen vedrører skovbevoksede arealer i fredskov, oversendes den til Skov- og Naturstyrelsens landsdelscenter til behandling og anmelder orienteres herom.

Hvis den anmeldte aktivitet forudsætter en tilladelse el.lign. efter natur- og miljølovgivningen og derfor ikke kræver anmeldelse, videresendes anmeldelsen til den kompetente myndighed, og anmelderen orienteres herom.

Er aktiviteten omfattet af anmeldelsesordningen, skal amtsrådet vurdere, om den anmeldte aktivitet kan påvirke de arter eller naturtyper, som det internationale naturbeskyttelsesområde er udpeget for at beskytte⁶.

Bestemmelserne i naturbeskyttelseslovens kapitel 2 a er alene rettet mod beskyttelse af arter og naturtyper i Natura 2000-netværket. Bliver amtsrådet opmærksom på, at andre naturbeskyttelsesinteresser kan påvirkes af den anmeldte aktivitet, kan bestemmelserne i kapitel 2 a

---

⁶Naturklagenævnet har i en afgørelse af 23. februar 2004 (omfartsvej ved Strøby Egede) udtalt, at de oversigter over udpegningsgrundlag, som Skov- og Naturstyrelsen udsender, ikke i sig selv har retsvirkning som udtømmende angivelse af de beskyttede naturtyper (og arter), og at amtsrådet i det konkrete tilfælde burde have lagt en foreslået offentliggjort revision af udpegningsgrundlaget til grund. Amtsrådet skal således være opmærksom på evt. foreslåede revisioner af udpegningsgrundlaget. Tilsvarende kan det ikke udelukkes, at der skal tages hensyn til arter og naturtyper, som skulle have været på udpegningsgrundlaget, hvis amtsrådet f.eks. i forbindelse med en anmeldelse bliver opmærksom på forekomster heraf. Denne opfattelse understøttes af, at medlemslandene efter EF-domstolens praksis er forpligtede til at varetage beskyttelsehensynene i områder, der skulle have været udpeget, hvilket også må antages at gælde for arter eller naturtyper, som burde have været på udpegningsgrundlaget ved udpegningsgrunden af området (se EF-domstolens dom i Santona-sagen C-355/90).

(herunder § 19 f), ikke anvendes til at begrænse aktiviteterne. Eventuelle begrænsninger i aktiviteten må i givet fald ske på grundlag af de generelle muligheder, som lovgivningen giver. Det gælder også, hvis aktiviteten kan påvirke arter, der er omfattet af de generelle beskyttelsesbestemmelser i habitatdirektivet (artikel 12 og 13).

Er anmeldelsen tilstrækkelig præcis?

Når amtsrådet modtager en skriftlig anmeldelse, skal amtsrådet vurdere, om anmeldelsen er tilstrækkeligt præcis til, at man kan foretage den nødvendige vurdering. Det skal bl.a. vurderes, om der foreligger tilstrækkelige oplysninger om geografisk udbredelse, lokalisering, varighed og omfang af den ansøgte aktivitet.

Er anmeldelsen så mangelfuld, at det ikke er muligt at vurdere aktiviteten, må amtsrådet anmode anmelderen om de nødvendige oplysninger. Fristen på 4 uger løber først, når der foreligger tilstrækkelige oplysninger. Amtsrådet bør eventuelt gøre anmelder opmærksom på, at det kan være nødvendigt at træffe afgørelse om en nærmere vurdering, hvis der ikke foreligger de nødvendige oplysninger om aktiviteten.

Gennemgang af anmeldelsen

Amtsrådet vil i mange tilfælde umiddelbart kunne vurdere, om den anmeldte aktivitet kan have betydning eller ej, alene på grundlag af aktivitetens karakter, den geografiske beliggenhed, typer af udpegningsgrundlag eller nærhed til registrerede forekomster.

Det bemærkes, at de internationale naturbeskyttelsesområder i mange tilfælde omfatter flere arealer end de, der skal beskyttes efter direktiverne. Det skyldes bl.a., at afgrænsningen af områderne følger erkendbare træk i landskabet, eller at arealerne er medtaget ud fra hensynet til anden hensigtsmæssig arrondering af området. De konkrete, beskyttelsesværdige lokaliteter vil således ofte være omkranset af arealer, der ikke rummer beskyttede arter og naturtyper, og som f.eks. indgår i almindelig landbrugsdrift.

I en lang række tilfælde vil igangsætning af aktiviteter, der er omfattet af bilag 2, således ske på arealer, hvor det ikke vil medføre negative konsekvenser for arter og naturtyper. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis der anmeldes rydning af et ikke-fredskovspligtigt løvskovsareal i et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvor skovnaturtyper eller levesteder for skovarter ikke er til stede, og hvor rydningen ikke ellers giver anledning til forstyrrelser eller lignende.

Hvis det kan udelukkes, at aktiviteten kan påvirke de arter og naturtyper, som skal beskyttes i området, eller hvis det vurderes, at aktiviteten helt åbenbart ikke vil skade områdets integritet, kan aktiviteten gennemføres uden videre efter de 4 uger (se dog afsnit 2.7 om forældelse).

Hvad kan begrunde afgørelse om yderligere vurdering?

Grundlaget for vurderingen er forekomsten af arter og naturtyper, sammenholdt med aktivitetens påvirkning heraf.

Er der mangelfulde eller ingen oplysninger om arter og naturtyper på det pågældende areal og dets omgivelser, eller er det ikke umiddelbart muligt at vurdere påvirkning af eventuelle forekomster, kan det være nødvendigt at tilvejebringe yderligere oplysninger. Kan dette ikke nås inden for de 4 uger, må amtsrådet træffe afgørelse om at vurdere den anmeldte aktivitet nærmere, jf. § 19 b, stk. 4.

Det bemærkes, at der efter EF-domstolens praksis skal foreligge et fagligt grundlag, så det uden rimelig tvivl kan fastslås, at det internationale naturbeskyttelsesområdes integritet ikke skades.

Hvad sker, hvis amtsrådet indenfor de 6 måneder vurderer, at der ikke sker skade?

De oplysninger, som amtsrådet tilvejebringer i forbindelse med en yderligere vurdering, kan være tilstrækkelige til at godtgøre, at der ikke sker skade på områdets integritet.

Amtsrådet skal derefter træffe beslutning om, at der ikke foretages yderligere i sagen. Amtsrådets beslutning herom er en forvaltningsafgørelse. Den skal offentliggøres og kan påklages efter lovens almindelige regler herom (se afsnit 2.8).

Hvad kan begrunde, at en anmeldt aktivitet ikke kan igangsættes?

Hvis en anmeldt aktivitet vurderes at kunne medføre negative konsekvenser for arter eller naturtyper, skal amtsrådet forhindre, at aktiviteten igangsættes i den ansøgte form.

Det kan være i situationer, hvor en anmeldt aktivitet åbenbart vil kunne forringe naturtyper eller levesteder, eller forstyrre arter, f.eks. hvor et vedvarende græsareal med ynglende hedehøg vil blive opdyrket, eller hvor naturtypen kilder og væld vil blive tørlagt.

Principperne for vurdering af aktiviteterne er de samme, som gælder for aktiviteter, der kræver tilladelse m.v., og som afspejler habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, jf. bkg. nr. 477 af 7. juni 2003 med senere ændringer om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder.

Efter disse principper skal aktiviteten vurderes for sin virkning i sig selv og i forbindelse med andre planer og projekter på de arter og naturtyper, det pågældende område er udpeget for.⁷ Også aktivitetens eventuelle bidrag til kumulerede effekter vurderes, f.eks. ved ændret gødskning skal således vurderes.

Effekten af den anmeldte aktivitet skal vurderes i forhold til bevaringsmålsætningen for det enkelte område. Den konkrete bevaringsmålsætning for området vil blive fastlagt i den kommende Natura 2000-plan. Indtil da gælder den generelle bevaringsmålsætning for områderne om at sikre og opretholde en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som områderne er udpeget for at beskytte, jf. § 1, stk. 2 i ovennævnte bekendtgørelse.

Desuden er kravet om vurdering af effekten ikke begrænset til selve det areal i det internationale naturbeskyttelsesområde, hvorpå aktiviteten påtænkes iværksat. Effekten af aktiviteten skal vurderes for hele det udpegede område. F.eks. kan tilplantning i fuglebeskyttelsesområder have betydning for rastende gæs og svaner i stor afstand fra det areal, hvor tilplantningen forventes at ske.

Det er ikke muligt at fastsætte mere præcise og detaljerede retningslinjer for, hvordan påvirkningen af de enkelte aktiviteter skal vurderes. Amtsrådet skal i hvert enkelt tilfælde konkret vurdere en anmeldt aktivitet og dens virkninger på de arter og naturtyper, det pågældende internationale naturbeskyttelsesområde er udpeget for at beskytte.

F.eks. vil vurderingen af, om ændringer i gødsknings- eller græsningsniveau er "væsentlige", være afhængig af, hvilken effekt en ændring måtte have på arter eller naturtyper. Det er amtsrådets opgave at foretage denne konkrete vurdering.

Ved vurderinger af eventuelle påvirkninger gælder forsigtighedsprincippet i forhold til at beskytte de internationale naturbeskyttelsesområder. Der skal således være en høj grad af vished for, at aktiviteten ikke vil skade udpegningsgrundlaget. Hvis der er tvivl herom, kan aktiviteten ikke igangsættes.⁸

---

⁷ Se note 6

⁸ Habitatdirektivets muligheder for fravigelse af beskyttelsen (artikel 6.4) er næppe relevant i forhold til de aktiviteter, der er omfattet af anmeldelsesordningen, og der er af den grund ikke fastsat regler herom i relation til anmeldelsesordningen. Der vurderes ikke at være sådanne samfundsmæssige forhold til stede, som kan begrunde, at en anmeldt aktivitet kan igangsættes, hvis den vurderes at påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde negativt.

Amtsrådet skal i sådanne tilfælde sikre, at aktiviteten ikke iværksættes. Det kan ske enten gennem aftale eller gennem konkret afgørelse om indgreb, jf. nedenfor under kapitel 3.

2.7 Forældelsesfrist for gennemførelse af anmeldte aktiviteter

Anmeldte aktiviteter, der kan gennemføres, skal igangsættes inden der er gået 3 år fra anmeldelsen, jf. § 19 b, stk. 5.

Ønskes aktiviteten først igangsat efter de 3 år, skal den anmeldes på ny.

2.8 Klage

Amtets vurdering inden for 4 uger fra anmeldelsen af, at der ikke er behov for at træffe afgørelse i sagen, er ikke en afgørelse og kan derfor ikke påklages.

Amtsrådets afgørelse efter § 19 b, stk. 4, om at ville vurdere en anmeldt aktivitet nærmere kan påklages til Naturklagenævnet efter naturbeskyttelsesloven § 78, stk. 1.

Afgørelsen er som nævnt under punkt 2.4 tidsbegrænset (6 måneder), dog med mulighed for forlængelse. Denne 6-måneders frist suspenderes, hvis amtsrådets afgørelse påklages rettidigt til Naturklagenævnet. Fristen begynder i tilfælde af klage først at løbe, når Naturklagenævnet har truffet afgørelse i klagesagen.

Amtets beslutning om på grundlag af en nærmere vurdering efter § 19 b, stk. 4, enten at henlægge sagen eller gå videre med den i form af en afgørelse efter § 19 f, kan ligeledes påklages.

2.9 Tilsyn og straf

Amtsrådet påser overholdelsen af naturbeskyttelsesloven, herunder også reglerne om anmeldelsesordning, jf. lovens kapitel 11.

Overtrædelse af pligten til anmeldelse medfører bødestraf, jf. naturbeskyttelseslovens kapitel 13.

3. Afgørelser efter naturbeskyttelseslovens § 19 f

20

Natura 2000-planen vedtages efter reglerne i miljømålsloven, første gang i 2009. Planen opstiller bl.a. mål for naturtilstanden og fastlægger indsatsen for en 6-årig planperiode. Planen revideres hvert 6. år.

Hvis det ikke kan afvente vedtagelse og realisering af Natura 2000-planen, og hvis forringelserne eller forstyrrelserne ikke kan afværges gennem aftale eller på anden måde, skal amtsrådet pålægge ejeren af en ejendom i eller uden for de internationale naturbeskyttelsesområder den drift eller de andre foranstaltninger, som er nødvendige for at undgå forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for.

Det gælder bl.a. i de situationer, hvor en anmeldt aktivitet efter § 19 b vurderes at kunne påvirke negativt (se afsnit 2.6), og hvor der ikke kan opnås aftale om at undgå påvirkningen.

Det gælder endvidere i situationer, hvor amtsrådet bliver opmærksom på aktuelle, alvorlige trusler mod udpegningsgrundlaget, som kræver indsats her og nu, da der ellers kan ske alvorlige skader på området. Det gælder også, hvis der mod forventning skulle vise sig alvorlige forringelser eller forstyrrelser på grund af aktiviteter, som ellers er vurderet i overensstemmelse med reglerne i habitatdirektivet, og hvor de dengang ikke vurderedes at ville skade.

3.1 Krav om driftsændringer mv. skal altid søges gennemført ved aftale

Det er i naturbeskyttelsesloven forudsat, at det i de fleste tilfælde vil være muligt at indgå aftale med den berørte lodsejer, hvis det er nødvendigt for at undgå negativ påvirkning af arter og naturtyper. Det gælder såvel i forbindelse med opfølgning på anmeldelser efter § 19 b som i tilfælde, hvor alvorlige trusler og forhold, der ikke kan afvente realisering af Natura 2000-planen, kan nødvendiggøre indgreb (§ 19 f).

3.2 Afgørelser efter anmeldelse

Hvis der anmeldes en aktivitet, som vurderes at ville medføre skader på det internationale naturbeskyttelsesområde, og der ikke kan indgås en aftale med ejeren, eller hvis det ikke kan afvente Natura 2000-planen, skal amtsrådet træffe afgørelse efter § 19 f.

3.3 Aktuelle, alvorlige trusler, der ikke kan afvente Natura 2000-planen

Amtsrådet kan endvidere på baggrund af overvågning, kendskab til området eller på anden vis blive opmærksom på, at eksisterende anvendelse af arealer i et Natura 2000-område kan true arter og naturtyper. Har truslerne et omfang, så det kræver en akut indsats, som ikke kan afvente realisering af Natura 2000-planerne efter 2009 (se afsnit 2.3), og lykkes det ikke at træf-

fe aftale med lodsejeren, skal der træffes afgørelse efter § 19 f. Der kan således være tilfælde, hvor truslerne har en sådan karakter, at der kan ske alvorlige skader ved at afvente realisering af Natura 2000-planen.

Det er vigtigt at kunne godtgøre en årsagssammenhæng mellem den aktivitet, der må bringes til ophør eller begrænses, og forringelsen eller forstyrrelsen, der søges undgået. Et forhold, der kan være relevant at inddrage i denne vurdering, er artens eller naturtypens bevaringsstatus lokalt og på landsplan, herunder den geografiske variation.

I områder, hvor der er tale om en vedvarende, langsomt fremadskridende forringelse eller øget forstyrrelse, vil indgreb oftest kunne afvente en samlet vurdering og efterfølgende mere målrettet og effektiv indsats i overensstemmelse med Natura 2000-planen, uden at det nødvendigvis forringer bevaringsstatus (f.eks. i forvejen dårligt plejede områder).

Det kan imidlertid ikke udelukkes, at der i forbindelse med Natura 2000-planerne eller administration af lovgivningen i øvrigt opnås kendskab til alvorlige miljøpåvirkninger, som medfører risiko for alvorlig skade på levesteder for arter eller naturtyper i et internationalt naturbeskyttelsesområde.

Hvis afhjælpning af en sådan miljøpåvirkning ikke kan afvente realiseringen af en Natura 2000-plan, skal amtsrådet søge at afbøde eller fjerne påvirkningen ved i første omgang i samarbejde med de kompetente myndigheder at reducere påvirkningen på grundlag af de almindelige regler i lovgivningen.

I tilfælde, hvor det ikke er muligt gennem den almindelige miljølovgivning at reducere miljøpåvirkningen, skal amtsrådet søge at indgå aftale herom med den lodsejer, hvis aktivitet er årsag til påvirkningen.

Er der på trods af sådanne begrænsninger i påvirkningen fortsat en negativ påvirkning, der ikke kan afvente realisering af Natura 2000-planen, skal amtsrådet efter § 19 f træffe afgørelse om at bringe disse påvirkninger til ophør ved at pålægge ejeren de nødvendige driftsændringer eller andre foranstaltninger.

Lodsejeren skal tåle, at der gennemføres de nødvendige foranstaltninger på arealet, som fremgår af amtsrådets afgørelse, herunder f.eks. at der indgås aftaler med tredjemand om foranstaltninger. Amtsrådets afgørelse kan påklages til Naturklagenævnet (se afsnit 3.5).

3.3 Konsekvenser i forhold til andre regler

I de tilfælde, hvor der træffes afgørelse med pålæg om driftsændringer el.lign. efter § 19 f, kan der tillægges afgørelsen "bonusvirkning" i forhold til afgørelser efter naturbeskyttelseslovens §§ 3 og 15-19, planloven og vandløbsloven, jf. § 19 f, stk. 2. Der skal således ved afgørelse efter § 19 f ikke træffes afgørelse efter disse regler.

Det skal fremgå af afgørelsen efter § 19 f, i hvilket omfang den træder i stedet for andre regler i de nævnte love, jf. § 19 f, stk. 3.

3.4 Afgørelser efter § 19 f er midlertidige

Med Natura 2000-planen sker der en samlet vurdering af behovet for indgreb over for eksisterende aktiviteter. Det giver grundlag for at revurdere eventuelle afgørelser efter § 19 f, og afgørelserne er derfor midlertidige. De gælder højst et år efter vedtagelsen af Natura 2000-planen, hvorefter de bortfalder. Om nødvendigt skal afgørelser efter § 19 f således senest i 2010 mere permanent være afløst af en aftale efter § 19 c eller en afgørelse efter § 19 d.

3.5 Klage

Amtsrådets afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 19 f, stk. 1, kan påklages til Naturklagenævnet, jf. lovens § 78, stk. 1.

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 har rettidig klage opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet. Opsættende virkning kan være påkrævet, hvis der er fare for ødelæggelse eller væsentlig forringelse af den udpegede lokalitet eller forstyrrelser, der indebærer betydelige konsekvenser for de arter, som området er udpeget for. Ønskes den opsættende virkning ophævet, skal Naturklagenævnet anmodes herom.

4. Erstatning og tilskud

4.1 Erstatning

Som det fremgår af kapitel 3, skal eventuelle indgreb, der ikke kan afvente Natura 2000-planlægningen, søges gennemført ved anvendelse af eksisterende lovgivning eller ved aftaler. Hvis dette ikke er muligt, træffes afgørelse efter § 19 f.

Afgørelser efter § 19 f om indgreb i driften, og hvor en ejer kan godtgøre et tab, udløser erstatning, uanset om der er tale om ekspropriation. Erstatningen beregnes på samme måde som fredningserstatninger som tab af nedgang i handelsværdien.

Ligesom i sager om ekspropriation til naturgenopretning efter naturbeskyttelseslovens § 60 og erstatning for fredninger kan afgørelse om erstatningsfastsættelse påklages til Naturklagenævnet og Taksationskommissionen.

4.2 Tilskud

Udgifter til aftaler og afgørelser afholdes af amtsrådet.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget til ændringen af naturbeskyttelsesloven, at det af Miljøministeriet finansierede bloktilskud til amtsrådene på 46 mio kr. til naturforvaltning fortrinsvis skal finde anvendelse til opfyldelse af forpligtelser i Natura 2000-områderne. Amtsrådene kan endvidere søge driftsændringerne finansieret fra andre kilder, f.eks. via MVJ-tilskud.

Der kan efter naturbeskyttelseslovens § 19 h opnås tilskud fra staten ved Skov- og Naturstyrelsen, forudsat at der er opnået tilsagn fra staten inden der indgås aftale eller træffes afgørelse. I modsat fald afholdes udgifterne fuldstændigt af amtsrådet.

Det forudsættes, at amtsrådene i størst muligt omfang udnytter andre, alternative finansieringsmuligheder, herunder medfinansiering fra EU, private fonde, kommuner, vandværker m.v., samt anvender ovennævnte bloktilskud på 46 mio kr. i Natura 2000-områderne. Det må forventes, at statslige tilskud til at finansiere aftaler eller afgørelser i de internationale naturbeskyttelsesområder især vil være rettet mod større projekter.

Naturbeskyttelseslovens § 19 b –(anmeldelsesordning i internationale naturbeskyttelsesområder)

§ 19 b. I internationale naturbeskyttelsesområder skal der inden iværksættelse af de aktiviteter, der er nævnt i bilag 2 til loven, gives skriftlig meddelelse herom til amtsrådet med henblik på en vurdering af virkningen på området under hensyntagen til områdets bevaringsmålsætninger.

Stk. 2. Stk. 1 gælder ikke for skovbevoksede, fredskovspligtige arealer.

Stk. 3. En aktivitet, der er omfattet af forbuddene i § 3, § 8, § 15 eller § 18 eller i § 28 i lov om skove, er ikke omfattet af stk. 1. Det samme gælder aktiviteter, som i øvrigt kræver tilladelse efter naturbeskyttelses-, miljø- eller planlovgivningen, eller hvis konsekvenser efter denne lovgivning er vurderet eller skal vurderes forud for iværksættelsen.

Stk. 4. Aktiviteten kan iværksættes, hvis amtsrådet ikke senest 4 uger efter modtagelsen af meddelelsen har truffet afgørelse om at ville foretage en nærmere vurdering af aktiviteten. Denne afgørelse gælder dog højst i 6 måneder, men kan i særlige tilfælde forlænges. Ved rettidig klage over en afgørelse efter 1. pkt. regnes fristen i 2. pkt. fra det tidspunkt, Naturklagenævnet har truffet afgørelse i klagesagen.

Stk. 5. Hvis aktiviteten ikke er iværksat senest 3 år efter meddelelsen, skal der gives ny meddelelse efter stk. 1, hvis den herefter ønskes iværksat.

Stk. 6. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om amtsrådets vurderinger af meddelelser efter stk. 1.

Aktiviteter, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 19 b (naturbeskyttelseslovens bilag 2).

1. Tilplantning med juletræer og skov, flerårige energiafgrøder, levende hegn og lignende i fuglebeskyttelsesområder.
2. Rydning samt træartsskifte og plantning i løvskov
3. Ændring i tilstanden af søer, heder, moser og lignende, strandenge, strandsumpe, ferske enge og overdrev, der ikke opfylder størrelseskravet i § 3.
4. Ændring i tilstanden af indlandssaltenge, kilder og væld samt vandløb, der ikke er udpeget efter § 3.
5. Opdyrkning af vedvarende græsarealer i fuglebeskyttelsesområder.
6. Opdyrkning, tilplantning og sandflugtsdæmpning på klitter.
7. Rydning af krat af havtorn, gråris og enebær samt skov af skovfyr på klitter.
8. Rydning af krat af enebær på overdrev, der ikke er omfattet af § 3.
9. Væsentlig ændring inden for kort tid i græsningsintensitet, herunder op-hør med græsning eller høslet.
10. Væsentlig ændring i anvendelsen af husdyrgødning, herunder ændret gødskning fra handelsgødning til husdyrgødning.
11. Etablering af anlæg, der er nødvendige for erhvervet, herunder veje.
12. Etablering af ikke-godkendelsespligtige virksomheder i områderne, der kan medføre betydelige forstyrrelser (eksempelvis støj).

Naturbeskyttelseslovens § 19 f (indgreb før Natura 2000-plan), § 19 g (erstatning) og § 19 h (tilskud til aftaler og afgørelser)

§ 19 f. Indtil der foreligger en endeligt vedtaget Natura 2000-plan, skal amtsrådet pålægge ejeren af en ejendom i eller uden for internationale naturbeskyttelsesområder den drift eller de andre foranstaltninger, som er nødvendige for at undgå forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for, hvis det ikke kan afvente vedtagelse af Natura 2000-planen, og hvis sådan forringelse eller forstyrrelse ikke kan afværges gennem aftale eller på anden måde.

Stk. 2. Ved afgørelse efter stk. 1 finder reglerne i § 19 d, stk. 2 og 3, tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. En afgørelse efter stk. 1 gælder, indtil den afløses af en aftale efter § 19 c eller en afgørelse efter § 19 d, dog højst indtil et år efter Natura 2000-planens vedtagelse.

NOTAT

J.nr. SN 2001-
Ref. LAR
Den 26. september 2005

Anmeldelsesordning i Natura 2000 områder og MVJ-aftaler

Generelt om anmeldelsesordningen

Den 1 oktober 2004 trådte den reviderede naturbeskyttelseslov og en ny skovlov i kraft. Dermed blev indført en pligt til at anmelde visse aktiviteter, før de bliver igangsat i Natura 2000-områder. Ordningen blev vedtaget for at sikre, at myndighederne i overensstemmelse med habitatdirektivets regler får mulighed for at vurdere, om en aktivitet kan iværksættes uden at skade arter eller naturtyper i et Natura 2000-område. Ordningen gælder for de 8,3 % af det danske landareal, som er udpeget som Natura 2000-område.

Anmeldelsesordningen rummer ikke i sig selv et forbud mod at iværksætte de pågældende aktiviteter, men har alene som formål at orientere amtsrådet **inden** aktiviteten sættes iværk, bl.a. for at undgå unødige investeringer. Myndighederne (amtsrådet og i skovbevokset fredskov Skov- og Naturstyrelsen) kan efter en anmeldelse træffe konkret afgørelse om at begrænse eller stoppe den påtænkte aktivitet. Når der træffes en sådan beslutning, betales erstatning for de tab, der kan godtgøres som følge af afgørelsen. Afgørelser om indgreb og om erstatning kan påklages.

De aktiviteter, der skal anmeldes, kræver som udgangspunkt ikke tilladelse efter anden lovgivning. Aktiviteterne fremgår af naturbeskyttelseslovens bilag 2 og skovlovens bilag 1. Aktiviteter, der kræver tilladelse eller skal vurderes for deres effekt på miljøet efter anden lovgivning (f.eks. ændringer i tilstanden af § 3-arealer eller ændringer, der forudsætter VVM-screening el.lign.) skal ikke anmeldes, fordi de på anden vis betyder, at myndigheden bliver orienteret.

Anmeldelsesordningen og MVJ-ordninger

Mange lodsejere står overfor at skulle tegne nye eller gentegne MVJ-aftaler i Natura 2000-områder. Der er i den forbindelse rejst spørgsmål om sammenhængen mellem anmeldelsesordningen og MVJ-aftaler. Fokus har især været på pligten efter naturbeskyttelseslovens § 19 b til at anmelde hhv. opdyrkning af vedvarende græs i fuglebeskyttelsesområder og væsentlige ændringer i anvendelsen af husdyrgødning.

Anmeldelsesordningen gælder for alle arealer i Natura 2000-områder, uanset om der er indgået MVJ-aftaler på arealerne. Agter en lodsejer at iværksætte en af de aktiviteter, der står på listen, skal den anmeldes. Det gælder også i de tilfælde, hvor en lodsejer ønsker at opdyrke et

vedvarende græsareal eller genoptage gødskning (med husdyrgødning) i Natura 2000-områder, uanset om er modtaget MVJ-tilskud med henblik på netop at henlægge arealerne i vedvarende græs eller begrænse gødskning.

Anmeldelsespligten gælder således også for arealer i Natura 2000-områder, der måtte være omfattet af den særlige et-årige undtagelsesregel i § 2 i bekendtgørelse nr. 637 af 25. juni 2001, hvis der agtes iværksat en aktivitet, der er omfattet af anmeldelsesordningen. Undtagelsesreglen betyder, at opdyrkning og andre ændringer af tilstanden på sådanne arealer indenfor et år efter udløb af MVJ-aftalen ikke kræver dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3, selvom arealerne måtte have antaget § 3-karakter. Det er værd at bemærke, at en aktivitet ofte vil være anmeldelsespligtig, uanset om arealet måtte have antaget § 3 karakter (f.eks. vil vedvarende græs i fuglebeskyttelsesområder ikke nødvendigvis være § 3-beskyttede).

Anmeldelsespligten indebærer ikke i sig selv en restriktion på det areal, der anmeldes. I mange tilfælde forventes det at blive vurderet, at den pågældende aktivitet er uden betydning for arter eller naturtyper i Natura 2000-området, og aktiviteten vil kunne iværksættes umiddelbart efter de 4 uger, som myndigheden har til at reagere i.

Omvendt kan der være tilfælde, hvor myndigheden på grundlag af de internationale forpligtelser må træffe afgørelse om at begrænse eller stoppe den anmeldte aktivitet. Det er værd at bemærke, at myndigheden i vurderingen af, om der skal træffes afgørelse, skal tage stilling til, om en eventuel afgørelse kan afvente vedtagelsen af Natura 2000-planen i 2009 og den efterfølgende kommunale handleplan.

Erstatning ved afgørelse om at begrænse en anmeldt aktivitet

En lodsejer har krav på erstatning for de tab, som kan godtgøres i forbindelse med afgørelser om at begrænse eller stoppe en anmeldt aktivitet. Tabet beregnes som den nedgang i handelsværdien, der følger af myndighedens afgørelse.

Erstatningsbeløbet svarer således til forskellen mellem den værdi, ejendommen har uden de restriktioner, som der måtte blive truffet afgørelse om på baggrund af en anmeldelse, og værdien med restriktioner. Handelsværdien af arealer, hvor en MVJ-ordning ophører, vil skulle fastsættes på samme måde som andre tilsvarende ikke-beskyttede arealer, der kan opdyrkes efter de almindelige regler i jordbrugslovgivningen.

Anmeldelseskema

<http://www.skovognatur.dk>